

การยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Farmers' Adoption of Organic Rice Production in Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ณัฐวุฒิ จันทอง^{1*} และ พหล ศักดิ์กะทัศน์²
Nattawut Janthong^{1*} and Phahol Sakkatat²

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

¹ Division of Modern Agriculture Technology, Faculty of Science and Technology, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phra Nakhon Si Ayutthaya 13000

² สาขาวิชาการส่งเสริมและสื่อสารเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290

² Division of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agricultural Production, Maejo University, Chiang Mai 50290

* Corresponding author: theman_vanz@hotmail.com

(Received: 14 December 2022; Revised: 7 March 2023; Accepted: 22 March 2023)

Abstract

The objectives of the study were to investigate; 1) farmers' backgrounds on social and economic characteristics, 2) farmers' adoption of organic rice production, 3) factors affecting to farmers' adoption of organic rice production and 4) problems and suggestions about organic rice production. The sample were 45 farmers. The interview form was created to collect data between May-September 2022. The collected data were analyzed for frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression. The study results found that the farmers' adoption of organic rice production, all the average on a high level. Factors related to the organic rice production were a positive relationship including income from organic rice production, experiences in organic rice production and receiving information about organic rice production were statistical significance at 0.05, level of education and income from organic rice production were statistical significance at 0.01, respectively. The most problem of organic rice production was natural disasters.

Keywords: Adoption, cultivation, organic farming, rice

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร 2) ระดับการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการการผลิตข้าวอินทรีย์ กลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จำนวน 45 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ระหว่างเดือนพฤษภาคม-เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการผลิตข้าวอินทรีย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกทั้งหมด ได้แก่ รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ ประสิทธิภาพในการผลิตข้าวอินทรีย์ และการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ระดับการศึกษา และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ ด้านปัญหาของการผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติมากที่สุด

คำสำคัญ: การยอมรับ การเพาะปลูก เกษตรอินทรีย์ ข้าว

คำนำ

ข้าวเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยนับว่าเป็นหนึ่งในผู้ผลิตหลักของโลก (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2565) ซึ่งประเทศไทยมีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปีรวมทั้งสิ้น 62.92 ล้านไร่ และมีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวนาปรังรวมทั้งสิ้น 9.55 ล้านไร่ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565) แต่จากสภาพปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรไทยในปัจจุบันนั้น ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่เพิ่มมากขึ้นเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องหาทางแก้ไขและหาทางออกโดยเร็ว ซึ่งปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่เพิ่มมากขึ้นมีสาเหตุมาจากการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกัน และสารกำจัดศัตรูพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตข้าว จึงทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เกิดปัญหาการกู้เงินและมีหนี้สินตามมา นอกจากนั้นพิษภัยจากสารเคมีเกษตรที่ตกค้างยังส่งผลต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภคด้วย ทำให้เกิดโรคภัยต่าง ๆ ตามมามากมาย ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องร่วมกันหาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น (ณัฐโสภณ และชัยชาญ, 2562)

ในปี พ.ศ. 2565 มีการผลิตสินค้าที่เป็นเกษตรอินทรีย์ก็เพื่อส่งเสริมการสร้างสุขภาพที่ดีของสิ่งมีชีวิตและธรรมชาติรอบ ๆ ตัว โดยที่ผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มุ่งเน้นที่จะผลิตอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยให้กับผู้บริโภคได้รับประทาน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศให้มีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

(อรรพวรรณ และคณะ, 2565) และเกษตรกรอินทรีย์ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน รวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย (ชนภูมิ และคณะ, 2564) โดยที่ผ่านมารัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย ตัวอย่างเช่น กรมการข้าว มินโยบายส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์และข้าว GAP อย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปี (ณัฐภูมิ และพหล, 2563) ซึ่งมีการสนับสนุนในหลายขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกพื้นที่ปลูก การเลือกใช้พันธุ์ข้าว การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว การเตรียมดิน วิธีปลูก การจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดิน ระบบการปลูกพืช การควบคุมวัชพืช การป้องกันกำจัดโรค แมลง และศัตรูศัตรูพืช การจัดการน้ำ การเก็บเกี่ยว การนวดและการลดความชื้น การเก็บรักษาข้าวเปลือก การสีข้าว และการบรรจุหีบห่อเพื่อการค้า (สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2562) โดยมีการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรที่สนใจการผลิตข้าวในระบบอินทรีย์

อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่ผลิตข้าวในระบบอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น โดยที่หน่วยงานหลักคือ เกษตรจังหวัดและเกษตรอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบหลัก และทำความร่วมมือกับกลุ่มเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาความรู้และความสามารถของเกษตรกรในพื้นที่ให้สามารถผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์ได้ แต่อัตราการผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ยังอยู่ในระดับต่ำ (สำนักงานเกษตร

อำเภอเสนา, 2563) เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ยังคงทำการเกษตรแบบดั้งเดิม คือ เน้นใช้ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชในการเพาะปลูกข้าว นอกจากนั้นอุปสรรคสำคัญของการผลิตข้าวในระบบเกษตรอินทรีย์เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านกระบวนการผลิต ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติของระบบเกษตรอินทรีย์ยากกว่าระบบการผลิตทั่วไปมาก เนื่องจากถูกกำหนดและควบคุมการเพาะปลูกอย่างเคร่งครัด โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในขณะที่ปัญหาเรื่องการระบาดของโรคที่เกิดขึ้นกับข้าวและแมลงศัตรูพืชในท้องถิ่น ซึ่งไม่มีการกำจัดโรคและแมลงแบบอินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพที่สามารถกำจัดโรคและแมลงได้อย่างชัดเจนและเห็นผล จึงเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรสนใจการผลิตข้าวอินทรีย์น้อยลง (อรรธรรณ และคณะ, 2565)

อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกลุ่มเกษตรกรนาแปลงใหญ่ผลิตข้าวอินทรีย์ โดยมีเนื้อที่เพาะปลูกรวมกันประมาณ 600 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอเสนา, 2565) และมีการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตข้าวอินทรีย์ส่งขายให้กับกลุ่มคนผู้รักสุขภาพ ทำให้เกษตรกรมีรายได้จุนเจือครอบครัว และมีความรู้เรื่องการผลิตข้าวอินทรีย์เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงต้องการศึกษาการปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวอินทรีย์ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่อื่น ๆ ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 45 ราย โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างประชากรเป้าหมายทั้งหมดเนื่องจากมีจำนวนที่เหมาะสมกับงานวิจัย โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-เดือนกันยายน พ.ศ. 2565

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่รวบรวมเพื่อใช้ในการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) มีทั้งข้อคำถามปลายเปิดและปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ตอนที่ 2 การยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร และตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวอินทรีย์ โดยผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ตามแบบของ Cronbach (ประคอง, 2542) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 ซึ่งเป็นระดับที่มีความเชื่อถือได้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ซึ่งมีการแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้ดังนี้ คือ

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์มีทั้งหมด 6 ด้าน 29 ประเด็น ใช้วิธีการประเมินระดับการยอมรับ โดยกำหนดค่าคะแนนตามแบบของพวงรัตน์ (2540) คือ ยอมรับมากที่สุดแทนค่าคะแนนด้วย 5 ยอมรับมากแทนค่าคะแนนด้วย 4 ยอมรับปานกลางแทนค่าคะแนนด้วย 3 ยอมรับน้อยแทนค่าคะแนนด้วย 2 และยอมรับน้อยที่สุดแทนค่าคะแนนด้วย 1 จากนั้นแปลความหมายด้วยวิธีนำแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย โดยในส่วนของกระบวนการปฏิบัติใช้การวัดแบบ 5 ระดับ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert (1961) โดยกำหนดคะแนนเฉลี่ยเพื่อแบ่งระดับและพิจารณาการตัดสินใจปฏิบัติ ดังนี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึงยอมรับในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึงยอมรับในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึงยอมรับในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึงยอมรับในระดับน้อย และค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึงยอมรับในระดับน้อยที่สุด

3. สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้าวอินทรีย์มีทั้งหมด 15 ประเด็น ใช้วิธีการประเมินระดับปัญหาและอุปสรรค โดยกำหนดค่าคะแนนตามแบบของพวงรัตน์ (2540) ดังนี้ มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดแทนค่าคะแนนด้วย 5 มีปัญหาและอุปสรรคมากแทนค่าคะแนนด้วย 4 มีปัญหาและอุปสรรคปานกลางแทนค่าคะแนนด้วย 3 มีปัญหาและอุปสรรคน้อยแทนค่าคะแนนด้วย 2 และมีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุดแทนค่าคะแนนด้วย 1 จากนั้นแปลความหมายด้วยวิธีนำแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย โดยในส่วนของกาปฏิบัติใช้การวัดแบบ 5 ระดับ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert (1961) โดยกำหนดคะแนนเฉลี่ยเพื่อแบ่งระดับและพิจารณาการดำเนินการปฏิบัติ ดังนี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึงมีปัญหาและอุปสรรคในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึงมีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึงมีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึงมีปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย และค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึงมีปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ โดยใช้สถิติอนุमान คือ สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression)

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49 ปี และมีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ย 10.40 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 211,220.50 บาทต่อปี รายได้อื่น ๆ เฉลี่ย 105,060.90 บาทต่อปี จำนวนผลผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 13.10 ตันต่อปี ประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 5.30 ปี มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 22.70 ไร่ ใช้แรงงานในเฉลี่ย 3 คน ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัวในการประกอบอาชีพ มีหนี้สินเฉลี่ย 98,223.50 บาทต่อครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 90.50 ได้รับความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับข้าวอินทรีย์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 4.80 ครั้งต่อปี มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนเฉลี่ย 7.60 ครั้งต่อปี และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 18.50 ครั้งต่อปี (Table 1)

Table 1 Independent factors of farmers adoption of organic rice production

(n = 45)

Personal economic and social factors	Percentage	$\bar{X}$	SD
Sex (male)	60.30	-	-
Age (year)	-	49.10	10.58
Marital status (married)	90.60	-	-
Education (High school or vocational certificate)	45.20	-	-
Level of education (years)	-	10.40	4.30
Household members (number)	-	2.80	0.85
Income from organic rice production (Baht)	-	211,220.50	98,445.20
Other income (Baht)	-	105,060.90	30,890.55
Product (ton)	-	13.40	4.80
Experiences in organic rice production (years)	-	5.30	1.55
Size of land holding (rai)	-	22.70	8.37
Labor (number)	-	3.30	0.55
funding source (personal)	43.80	-	-

Table 1 Independent factors of farmers adoption of organic rice production (Cont.)

Personal economic and social factors	Percentage	$\bar{X}$	SD
Liabilities (Baht)	-	98,223.50	23,653.25
Knowledge and news about organic rice (agricultural extension officer)	90.50	-	-
Training about organic rice production in last year (times)	-	4.80	0.80
Contact with the government officials and private sectors in last year (times)	-	7.60	2.15
Receiving information about organic rice production in last year (times)	-	18.50	5.20

การยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20) (Table 2) ซึ่งหมายความว่า เกษตรกรทุกรายที่เข้าร่วมโครงการผลิตข้าวอินทรีย์จะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกข้าวอินทรีย์ รวมถึงมีการตรวจประเมินแปลงนาเพื่อขอรับรองเป็นพื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์ อีกทั้งยังได้รับการส่งเสริมและแนะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ใช้ในการผลิตและจำหน่ายข้าวอินทรีย์ และได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทุก ๆ ด้าน จึงทำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับด้านต่าง ๆ ในการผลิตข้าวอินทรีย์ และสามารถผลิตข้าวอินทรีย์ที่มีคุณภาพและถูกต้องตามข้อกำหนดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งออกไปสู่ผู้บริโภคทั้งภายในและนอกประเทศได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภูมิ และคณะ (2564) ที่พบว่า เกษตรกรมีระดับการยอมรับเกษตรอินทรีย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีการยอมรับเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือด้านการแปรรูปผลผลิต รองลงมาได้แก่ ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านการเตรียมดินและพื้นที่ปลูก ด้านการเพาะปลูก ด้านการจำหน่ายผลผลิต และด้านป้องกันกำจัดโรคและแมลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอห์นนี่ และคณะ (2565) ที่พบว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านระยะการปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ ด้านการจัดการฟาร์มโดยรวม ด้านการจัดการดิน น้ำ และปุ๋ย ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โรคพืช

และวัชพืช และด้านชนิดและพันธุ์ของพืชปลูก ก็มีการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เมื่อจำแนกด้านการยอมรับทั้ง 6 ด้าน ได้ผลดังนี้

1. การยอมรับด้านพื้นที่เพาะปลูก (Cultivated area) เกษตรกรมีการยอมรับด้านพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.64) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อย 5 ประเด็น พบว่า ประเด็นไม่เป็นพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากติดต่อกันเป็นเวลานาน มีการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.85) รองลงมาคือ ประเด็นพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยธรรมชาติค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย 4.70) ประเด็นมีแหล่งน้ำสะอาดสำหรับการเพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย 4.66) ประเด็นพื้นที่มีขนาดใหญ่ติดต่อกัน (ค่าเฉลี่ย 4.52) และประเด็นอยู่ห่างจากพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.45) ตามลำดับ

2. การยอมรับด้านเมล็ดพันธุ์ (Seeds) เกษตรกรมีการยอมรับด้านเมล็ดพันธุ์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.35) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อย 4 ประเด็น พบว่า ประเด็นเป็นพันธุ์ที่ต้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าว มีการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.80) รองลงมาคือ ประเด็นเมล็ดพันธุ์ข้าวมีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง (ค่าเฉลี่ย 4.75) ประเด็นใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้มาตรฐานผลิตจากแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการดูแลอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.05) และประเด็นเมล็ดพันธุ์ผ่านการเก็บรักษาโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ (ค่าเฉลี่ย 3.78) ตามลำดับ

3. การยอมรับด้านการผลิต (Production) เกษตรกรมีการยอมรับด้านการผลิตอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อย 6 ประเด็น พบว่า ประเด็นใช้ปุ๋ยหมักที่ผลิตขึ้นเอง มีการยอมรับอยู่ในระดับมากและมีความเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.48) รองลงมาคือ ประเด็นใช้น้ำสกัดจากพืชหรือผลไม้ในการบำรุงต้นข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.38) ประเด็นมีการเพาะปลูกข้าวอินทรีย์ 1 ครั้งต่อปี (ค่าเฉลี่ย 4.02) ประเด็นมีการไถดะ ไถแปร เตรียมดิน ทำเทือก (ค่าเฉลี่ย 3.76) ประเด็นปลูกแบบหว่านข้าวแห้งหรือหว่านน้ำตม ค่าเฉลี่ย 3.72) และประเด็นปลูกข้าวแบบปักดำ (ค่าเฉลี่ย 3.45) ตามลำดับ

4. การยอมรับด้านการจัดการโรคและแมลง (Disease and Pest Management) เกษตรกรมีการยอมรับด้านการจัดการโรคและแมลงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อย 6 ประเด็น พบว่า ประเด็นเลือกใช้ข้าวพันธุ์ต้านทานและเลือกปลูกในเวลาที่เหมาะสม มีการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.80) รองลงมาคือ ประเด็นใช้สารสกัดจากพืชในการจัดการโรคและแมลง (ค่าเฉลี่ย 4.54) ประเด็นการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรการระบาดของ (ค่าเฉลี่ย 4.10) ประเด็นส่งเสริมการแพร่ขยายปริมาณของแมลงที่มีประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.78) ประเด็นปลูกพืชขับไล่แมลงบนคันนา (ค่าเฉลี่ย 3.55) และประเด็นการกำจัดวัชพืชและเศษซากพืชที่เป็นโรคโดยใช้ปูนขาวหรือกำมะถันผงที่ไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี (ค่าเฉลี่ย 3.20) ตามลำดับ

5. การยอมรับด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Harvest and Postharvest Management) เกษตรกรมีการยอมรับด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อย 5 ประเด็น พบว่า ประเด็นผลผลิตข้าวอินทรีย์ต้องเก็บไว้ในที่ที่ไม่มีข้าวทั่วไปปะปน มีการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.75) รองลงมาคือ ประเด็นใช้รถเกี่ยวนาที่เก็บเกี่ยวเฉพาะข้าวอินทรีย์หรือมั่นใจว่าไม่มีข้าวอื่นปะปนเท่านั้น (ค่าเฉลี่ย 4.60) ประเด็นการสีข้าวต้องแยกสีต่างหากจากข้าวทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 4.52) ประเด็นมีการบรรจุข้าวในสภาพสุญญากาศ (ค่าเฉลี่ย 4.00) และประเด็นเก็บเกี่ยวข้าวหลังจากออกดอก ประมาณ 28-30 วัน (ค่าเฉลี่ย 3.55) ตามลำดับ

6. การยอมรับด้านการตลาด (Marketing) เกษตรกรมีการยอมรับด้านการตลาดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) เมื่อจำแนกตามประเด็นย่อย 3 ประเด็น พบว่า ประเด็นมีการจัดหาตลาดสินค้าอินทรีย์ให้เกษตรกร มีการยอมรับอยู่ในระดับมากและมีความเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.15) รองลงมาคือ ประเด็นมีการส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.98) และประเด็นมีการส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างแบรนด์เป็นของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.80) ตามลำดับ

Table 2 Level of adoption of organic rice production

(n = 45)

Adoption	$\bar{X}$	SD	Level
Cultivated Area	4.64	0.22	Highest
Seeds	4.35	0.36	High
Production	3.95	0.68	High
Disease and Pest Management	4.00	0.58	High
Harvest and Postharvest Management	4.27	0.42	High
Marketing	3.97	0.60	High
Total	4.20	0.48	High

Remarks: 4.51-5.00 Highest 3.51-4.50 High 2.51-3.50 Moderate 1.51-2.50 low 1.00-1.50 lowest

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด โดยเลือกตัวแปรอิสระจำนวน 13 ตัวแปร ได้แก่ อายุ จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา สมาชิกในครัวเรือน รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ รายได้อื่น ๆ จำนวนผลผลิตข้าวอินทรีย์ ประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์ ขนาดพื้นที่ถือครอง แรงงาน หนี้สิน จำนวนของการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ จำนวนของการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ และส่วนตัวแปรตาม คือ การยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ยของการยอมรับรวม)

ตัวแปรอิสระทั้งหมดได้รับการตรวจสอบว่า แต่ละคู่ไม่มีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่า 0.70 ที่จะก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง (Multicollinearity) อันเป็นการละเมิดข้อสมมติฐานที่กำกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่า Sig. of F = 0.000 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่าทั้งหมด 5 ตัวแปร คือ รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ ประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์ และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วนจำนวนปีที่ได้รับการศึกษา และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ 0.01 ตัวแปรอิสระทั้ง 13 ตัวแปรสามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์อยู่ร้อยละ 42.50 ($R^2 = 0.425$) ขณะที่ร้อยละ 57.50 มาจากปัจจัยอื่น ๆ (Table 3) โดยสามารถอธิบายและวิจารณ์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กับการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับที่สูงหรือมีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษามาก มีแนวโน้มยอมรับวิธีการปฏิบัติหรือวิธีการผลิตที่มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์กับตัวเองและผู้บริโภคมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถธรณ์ และคณะ (2565)

ที่พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น จะทำให้เกษตรกรยอมรับการปลูกข้าวอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการศึกษาสะท้อนถึงความสามารถในการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น ทำให้เกษตรกรสังเกต ติดตาม และประเมินผล จนนำนวัตกรรมมาใช้ในการทำการเกษตรของตนเอง แต่แตกต่างกับงานวิจัยของ จอห์นนี่ และคณะ (2565) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์

2. รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ เนื่องจากผลผลิตข้าวอินทรีย์เป็นข้าวที่มีราคาจำหน่ายค่อนข้างสูงกว่าข้าวทั่วไปที่ผลิตแบบใช้สารเคมี และเป็นข้าวที่มีความต้องการมากของผู้บริโภคที่รักสุขภาพ ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตและจำหน่ายข้าวอินทรีย์เพิ่มขึ้น และทำให้เกิดการยอมรับวิธีการผลิตข้าวอินทรีย์มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประรัชดาพรรณ และกอบชัย (2562) ที่พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน คือรายได้เฉลี่ยในการปลูกปาล์มน้ำมัน แต่แตกต่างกับงานวิจัยของ พินิจ และคณะ (2564) ที่พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเสาวรสวนหวานของเกษตรกร

3. ประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มีอายุค่อนข้างสูง และมีประสบการณ์ในการเพาะปลูกข้าวมาเป็นเวลานาน โดยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง จึงทำให้เกษตรกรต้องการพัฒนาตนเองให้ทันยุคสมัย และมีแนวโน้มในการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์มากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐภูมิ และพหล (2561) ที่พบว่า ประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับการยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวโพดมากเป็นผู้ที่พร้อมพัฒนาตัวเองและพร้อมยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ จึงมีแนวโน้มในการยอมรับมากขึ้นด้วย แต่แตกต่างกับงานวิจัยของ ศุภกิจ และคณะ (2564) ที่พบว่า ประสบการณ์ในการทำการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้จุลินทรีย์ในการกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

4. การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กับการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรทุกรายที่ผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อจำหน่าย ต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ในทุก ๆ ปีอยู่แล้ว จึงทำให้เกิดการยอมรับวิธีการผลิตข้าวอินทรีย์มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์ และคณะ (2565) ที่พบว่า การที่เกษตรกรได้เข้ารับการฝึกอบรมเทคโนโลยีเกี่ยวกับการผลิตลำไยหลาย ๆ เรื่อง เกษตรกรจะนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติได้มากกว่าเกษตรกรที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมน้อย แต่แตกต่างกันงานวิจัยของ กาญจนกนก และคณะ (2564) ที่พบว่า การฝึกอบรมเรื่องระบบ GAP ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามระบบมาตรฐานเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง

5. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ เนื่องจากในปัจจุบันเกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ได้ง่าย เนื่องจากมีแหล่งความรู้

เกี่ยวกับข้าวอินทรีย์อยู่รอบตัวของเกษตรกร ไม่ว่าจะเป็นจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากข่าวสารหลากหลายช่องทาง จากเพื่อนบ้านเกษตรกร รวมถึงข้อมูลในระบบออนไลน์ที่มีข้อมูลมากมายให้เกษตรกรได้ค้นคว้า จึงทำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้จนเกิดประโยชน์กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศ์ลักษณ์ และคณะ (2564) ที่พบว่า เกษตรกรที่ได้รับรู้ข่าวสารเป็นประจำ มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพด้วยการตัดแต่งกิ่งและข้อผลมากกว่าเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารน้อย เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับรู้ข่าวสารด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพด้วยการตัดแต่งกิ่งและข้อผล จะมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ดีกว่าเกษตรกรที่ได้รับรู้ข่าวสารน้อย แต่แตกต่างกันงานวิจัยของ พุฒิสรรค์ และคณะ (2564) ที่พบว่า การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชในระบบเกษตรที่ดีไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการส่งเสริมปลูกพืชผักในระบบการเพาะปลูกที่ดีของเกษตรกร

Table 3 Multiple regression analysis of factors related to farmers adoption of organic rice production

Variables	Coefficient (b)	t	P-value
Age (years)	0.001	0.142	0.887
Level of education (years)	0.018	2.658	0.009**
Household members (number)	-0.097	-1.480	0.142
Income from organic rice production (Baht)	0.025	2.220	0.023*
Other income (Baht)	-0.003	-0.575	0.566
Product (ton)	-0.048	-1.142	0.255
Experiences in organic rice production (years)	0.002	2.108	0.032*
Size of land holding (rai)	-0.010	-0.923	0.346
Labor (number)	0.002	0.826	0.112
Liabilities (Baht)	-0.176	-1.978	0.107
Training about organic rice production in last year (times)	0.021	2.888	0.006**
Contact with the government officials and private sectors in last year (times)	-0.085	-1.112	0.284
Receiving information about organic rice production in last year (times)	1.768	2.062	0.044*
Constant		14.980	
R ² = 0.425 F = 4.233 Sig of F = 0.000			

Remarks: *** Correlation showed significant at the 0.05/0.01 level

ปัญหาในการผลิตข้าวอินทรีย์

เกษตรกรมีปัญหาในการผลิตข้าวอินทรีย์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.30) (Table 4) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยของปัญหา พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรเห็นว่าเป็นปัญหาระดับมาก ได้แก่ ปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.50) รองลงมาคือ ปัญหาเรื่องแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.75) และปัญหาเรื่องแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.68) ส่วนปัญหาอื่น ๆ เกษตรกรได้รับผลกระทบในระดับปานกลางถึงน้อยที่สุด ทั้งนี้ปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติเป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรในพื้นที่พบเจอมากที่สุด เพราะในช่วงปี พ.ศ. 2563-2565 นั้น ในพื้นที่เกิดเหตุอุทกภัย ทำให้เกิด

ความเสียหายต่อพื้นที่เพาะปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งพื้นที่อำเภอเสนาเป็นพื้นที่รับน้ำของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในระยะเวลา 1 ปี อาจเกิดน้ำท่วมเป็นเวลา 2-3 เดือน ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่เกษตรกรอาจต้องปรับตัวโดยการหลีกเลี่ยงการเพาะปลูกในช่วงฤดูดังกล่าว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาลดขั้นต้น ส่วนปัญหาและอุปสรรคด้านอื่น ๆ ที่เกษตรกรพบเจอ เกษตรกรต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาเหล่านั้น และหากเกินความสามารถให้รวมตัวกันเพื่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือดูแลต่อไป

Table 4 The problem of organic rice production

(n = 45)

Problems	$\bar{X}$	SD	Level
Cultivated area	2.10	0.25	low
Water source	3.68	0.48	High
Production process	2.25	0.39	low
Post-harvest management	2.60	0.58	Moderate
Natural disaster	4.50	0.13	High
Insect pests	3.75	0.36	High
Price of organic rice products	1.15	0.04	lowest
Agent	1.34	0.14	lowest
Organic rice market	1.42	0.18	lowest
Liabilities	2.74	0.62	Moderate
Health	1.70	0.20	low
Knowledge about organic rice	1.45	0.16	lowest
News about organic rice	1.20	0.07	lowest
Contact with officials	2.52	0.46	Moderate
Total	2.30	0.30	Low

Remarks: 4.51-5.00 Highest 3.51-4.50 High 2.51-3.50 Moderate 1.51-2.50 low 1.00-1.50 lowest

สรุปผลการวิจัย

การยอมรับการผลิตข้าวอินทรีย์ทั้ง 6 ด้าน พบว่าเกษตรกรมีการยอมรับในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่เพาะปลูก และมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเมล็ดพันธุ์ ด้านการผลิตด้านการจัดการโรคและแมลง ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และด้านการตลาด สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการผลิตข้าวอินทรีย์ ได้แก่ รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ ประสิทธิภาพในการผลิตข้าวอินทรีย์ และการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ระดับการศึกษา และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ ด้านปัญหาของการผลิตข้าวอินทรีย์ ในส่วนของปัญหาที่พบมากในการผลิตข้าวอินทรีย์ ได้แก่ ปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติ ปัญหาเรื่องแมลงศัตรูพืช และปัญหาเรื่องน้ำที่ใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่สนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์กนก วิหาละ พุฒิสรรค์ เครือคำ สายสกุล ฟองมูล และอรพินธุ์ สฤตดี้นำ. 2564. การปฏิบัติตามระบบมาตรฐานเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. วารสารผลิทธิกรรมการเกษตร 3(3): 105-116.
- จอห์นนี่ หลวงผ่าน พุฒิสรรค์ เครือคำ ปิยะ พลปะปัญญา และกอบลาภ อารีศรีสม. 2565. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์ในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารผลิทธิกรรมการเกษตร 4(2): 116-127.
- ณัฐภูมิ จันทอง และพหล คักดีคะทัศน์. 2561. การยอมรับการผลิตข้าวโพดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของเกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร 35(3): 54-63.

- ณัฐภูมิ จันทอง และพหล คักดีคะทัศน์. 2563. การยอมรับการผลิตข้าว (พันธุ์ กข43) ตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร 37(3): 49-59.
- ณัฐโสภณ ตรีสุวรรณวัฒน์ และชัยชาญ วงศ์สามัญ. 2562. ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในนิคมการเกษตรตำบลกำแพง อำเภอกุดชุมหะ จังหวัดยโสธร. วารสารเกษตรพระวรุณ 16(2): 213-220.
- ทิพวัลย์ ธรรมชนกันแก้ว บุศรา ลิ้มวันรัตน์กุล และรุจศิริสัญลักษณ์. 2565. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีการปลูกกล้วยแปลงใหญ่ไปปฏิบัติของเกษตรกรในอำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน. เกษตร 50(1): 154-163.
- ธนภูมิ เวียตตัน นครศร รังควัต พุฒิสรรค์ เครือคำ และสายสกุล ฟองมูล. 2564. การยอมรับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วารสารผลิทธิกรรมการเกษตร 3(3): 81-92.
- ประคอง กรณสุต. 2542. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประรัชดาพรรณ ไชยสงคราม และกอบชัย วรพิมพ์พงษ์. 2562. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรอบรมการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภอลงขัน จังหวัดสตูล. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า 37(3): 552-558.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- พินิจ วันนา วรทัศน์ อินทร์คัมพร สุรพล เศรษฐบุตร และเสาวลักษณ์ แยมหมื่นอาว. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเสาวรสหวานของเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เกษตร 49(ฉบับพิเศษ 1): 683-689.
- พุฒิสรรค์ เครือคำ พหล คักดีคะทัศน์ นภารัตน์ เวชสิทธิ์นิกรัย และภพ จักรัน. 2564. การยอมรับการส่งเสริมปลูกพืชผักในระบบการเพาะปลูกที่ดีของเกษตรกรชนเผ่า

- กะเหรี่ยงในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการ เกษตร 38(1): 5135-143.
- วงศ์ลักษณ์ วงศ์ศิริ วรทัศน์ อินทรคัมพร และสุรพล เศรษฐบุตร. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ เทคโนโลยีการผลิตลำไยคุณภาพด้วยการตัดแต่งกิ่ง และข้อผลของกลุ่มเกษตรกรลำไยแปลงใหญ่ ในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. แก่นเกษตร 49(ฉบับพิเศษ 1): 697-702.
- ศุภกิจ สิทธิวงศ์ ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล วรทัศน์ อินทรคัมพร และพัชรินทร์ คุรุทเมือง. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่อการ ยอมรับการใช้จุลินทรีย์ในการกำจัดศัตรูพืชของ เกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่. วารสารผลิตกรรมการ เกษตร 3(3): 93-104.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 2562. คู่มือการผลิตข้าวอินทรีย์. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, จังหวัดสุรินทร์.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเสนา. 2563. ข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูก ข้าว ปี พ.ศ. 2562-2563. สำนักงานเกษตรอำเภอ เสนา, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเสนา. 2565. ข้อมูลทำเนียบ แปลงใหญ่. สำนักงานเกษตรอำเภอเสนา, พระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. ภาวะ เศรษฐกิจการเกษตรปี 2565 และแนวโน้มปี 2566. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2565. ข้าวยั่งยืน. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- อรรธรณ ศรีโสมพันธ์ กาญจนา ทองสุข และพีระยศ แข็งขัน. 2565. การยอมรับระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ของ เกษตรกรรายย่อยในจังหวัดมหาสารคาม. วารสาร วิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร 39(1): 127-138.
- Likert, R. 1961. New Patterns of management. McGraw-Hill Book Company, New York.